

Πηγή: ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ Σελ.: 45 Ημερομηνία έκδοσης: 30-12-2018
Επιφάνεια: 400.36 cm² Αρθρογράφος: Κυκλοφορία: 55380
Θέματα: IOBE

ΓΝΩΜΗ

Το χθες και το αύριο της εκπαίδευσης

Του Νίκου Βέττα

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα κινείται σε πλήρη αποσύνδεση τόσο από την πραγματικότητα στη χώρα, όσο και από τις διεθνείς οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Τα χρόνια πριν από την κρίση το σύστημα στηρίχθηκε στη συνεχή μεγέθυνση των πληθυσμών και της χρήσης πόρων. Οι εκπαιδευτικοί στη δημόσια πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αυξήθηκαν από 145 χιλιάδες το 2000 σε 180 χιλιάδες το 2010. Αντίστοιχα, οι πανεπιστημιακοί από 9 χιλιάδες σε πάνω από 13 χιλιάδες. Ο πληθυσμός με πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης διπλασιάστηκε στη χώρα από 1 εκατ. το 2000 σε 2 εκατ. το 2016. Η αναλογία δασκάλων και καθηγητών προς μαθητές και φοιτητές διαμορφώθηκε σε μια από τις υψηλότερες στην Ευρώπη και στον ΟΟΣΑ, ενώ συστηματικά ανοδικά κινούνταν και η δαπάνη, δημόσια και ιδιωτική. Το σύστημά μας κατέστη ένα από τα πιο ανοικτά: μπορεί

η τεχνολογική εκπαίδευση να έφθνε, όμως η πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση ήταν όλο και ευκολότερη.

Η πρόσβαση στην εκπαίδευση έχει, βέβαια, από μόνη της υψηλή αξία. Όμως πρέπει να συναρτάται με το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Αλλιώς, χωρίς κατάλληλες δομές, η χρήση περισσότερων πόρων δεν διασφαλίζει θετικά αποτελέσματα. Ο πληθωρισμός και η εσωστρέφεια στην εκπαίδευση μας έκρυσαν το διπλό πρόβλημα της αναποτελεσματικής κατανομής πόρων και χαμηλής ποιότητας. Από τις δεξιότητες των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας έως τις διεθνείς κατατάξεις των πανεπιστημίων και από τις ευκαιρίες των νέων για εργασία έως τη διασύνδεση έρευνας και παραγωγής, η υστέρηση είναι συστηματική και επιδεινούμενη. Το σύστημά μας ήταν και παραμένει προσανατολισμένο στη μαζική παραγωγή πτυχιούχων, με κύριο προσανατολισμό στον δημόσιο τομέα, και όχι στη δημιουργία γνώσης και ικανοτήτων. Στα επόμενα χρόνια, ακόμη και αν κάποιος ήθελε να παρακάμψει τους δημοσιονομικούς περιορισμούς και την ανάγκη αλλαγής παραγωγικού προτύπου, δεν θα μπορεί να αγνοήσει την εκκωφαντική δυναμική των δημογραφικών εξελίξεων. Στα πρώτα χρόνια της κρίσης, οι πληθυσμοί άλλαξαν κυρίως λόγω μετανάστευσης. Ο μειωμένος αριθμός γεννήσεων, όμως, θα επηρεάσει το σύστημα δραματικά την επόμενη εικοσαετία. Οι μαθητές θα μειωθούν έως το 2035 κατά 420 χιλιάδες και θα πλησιάσουν το μόνις 1 εκατ. Ακόμη και αν δεν προσαρμοστούν οι αναλογίες προς αυτές στη λοιπή Ευρώπη, θα περισσεύουν 1 στα 3 σχολεία και πάνω από 40 χιλιάδες εκπαιδευτικοί. Η ζήτηση για τριτοβάθμια εκπαίδευση, η προσφορά δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας και η απασχόληση πτυχιούχων στην ίδια την εκπαίδευση επίσης θα συρρικνωθούν δραματικά. Ένα σύστημα που συνολικά λειτουργούσε σε πολύ μεγάλο βαθμό αυτοαναφορικά φτάνει στο τέλος του με τρόπο μη αναστρέψιμο.

Η εκπαίδευση στη χώρα μας χρειάζεται επειγνόντως ριζική αναμόρφωση. Απελευθέρωση των δυνατοτήτων των διδασκόντων και διδασκομένων, μαζί με διασύνδεση με την, εκτός συστήματος, πραγματικότητα είναι απαραίτητα για βελτίωση της ποιότητας. Η εφαρμοζόμενη πολιτική, όμως, ακολουθεί τον παλιό προσανατολισμό και εντείνει τα προβλήματα. Μείωση της αυτονομίας των πανεπιστημίων και σχολικών μονάδων, χωρίς κρίση ενσωμάτωσης των ΤΕΙ, περαιτέρω διεύρυνση της ευκολίας πρόσβασης και των πληθυσμών, αποθάρρυνση της εξωστρέφειας. Οι επιπτώσεις για τη νέα γενιά στην οικονομία και στην κοινωνία θα είναι βαριές. Απαιτείται αλλαγή πορείας πριν το πρόβλημα καταστεί μη διαχειρίσιμο.

Ο κ. Νίκος Βέττας είναι γενικός διευθυντής του IOBE και καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

